

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ.

I. H. Pestalozzi

La 17 Februarie anul acesta s'au împlinit 100 de ani dela moartea marelui pedagog filantrop *Ioan Heinrich Pestalozzi*, care toată viața lui a făcut școală activă, fără a fi dat muncii lui acest nume.

Râvna lui Pestalozzi de-a ridica poporul prin cultură activă întemeiată pe legile firii și a dragostei față de aproapele a fost o mučenie, care îl ridică mult peste toți teoreticienii, cari l-au urmat. El a fost și va rămâne pentru totdeauna o astfel de pildă, încât și numai năzuința de-a ne apropia de el constituie un merit în zilele urâte, pe cari le trăim acum.

Pentru ceice se interesează mai amănunțit de Pestalozzi recomandăm cărțile eftine apărute în editura Casei Școalelor din București, anume *Pedagogia lui Pestalozzi* de *G. G. Antonescu**), prețul 6 lei 50, și *Leonard și Gertruda*, o carte pentru popor de *I. H. Pestalozzi*, tradusă de *I. A. Rădulescu-Pogoneanu* (vol. de 544 pagini), prețul 42 lei. Noi ne mulțumim a da după pedagogul german *G. A. Lindner* o schiță a vieții acestui apostol dăscălesc.

Ioan Heinrich Pestalozzi, pedagogul din iubire către aproapele, omul cu spiritul clar văzător și cu inima ferbinte este eroul, pe umerii căruia să razimă construcția nouilor năzuințe de reformă pedagogică. S'a născut la 12 Ianuarie 1746 în Zürich, unde tatăl său era un medic de ochi căutat. Tatăl său muri, când P. abia ajunsese la vârsta de cinci ani. Mamă-sa, o femeie blândă și sfiicioasă, era lipsită de energia necesară pentru a da creșterea trebuincioasă celor doi băieți și o fată, cu care rămase. Lucrul acesta l-a prevăzut tatăl lui P. și pe patul de moarte a chemat pe slujnica lui credincioasă și-a zis: „Babeli, pentru Dumnezeu nu părăsi pe soția mea. De voiu muri, ea e perduță și copiii mei ajung pe mâni străine și aspre“. Babeli promise să împlinească dorința muribundului și se ținu de cuvânt.

Cei dintâi educatori ai tânărului Pestalozzi, mama cea blândă cu firea ei evlavioasă și îngrijitoare, apoi Babeli cea bună și

*) Ediția a III-a din 1927, Pestalozzi și culturalizarea poporului.

simplă deșteptară de vreme în sufletul copilului firea poetică și inima visătoare, cu cari a cuprins P. mai târziu viața și pe oameni. Mâna grijitoare și inima plină de dragoste a mamei vegheau asupra lui P., care își petrecu zilele copilăriei în liniște și retragere. Aceasta a făcut din el un om sfiicios și neajutorat, scaderi, caris'au resimțit și în zilele activității lui. Ii lipsia seriozitatea neînduplecată, energia tatălui, care ar fi făcut din băiat bărbat. În locuința moșului său, un poet, se puseră cele dintâi seminte, care aveau să rodească mai târziu, în mijlocul năcazurilor, atât de frumos: dragostea către aproapele, pricepere pentru adevăratele trebuințe ale poporului și îndemn pentru ameliorarea culturii poporului.

Cât timp a fost la școală, P. era veșnic distras și făcu progrese atât de reduse, încât învățătorul zicea despre el: din acesta nu se va alege niciodată nimic. Nu-i vorbă, P. își da seamă de firea învățământului, dar pentru forme și pentru învățarea în mod practic nu avea pricepere. Și conșcolarii lui își bătură joc de el din cauza sfiiciunii lui. El însuși zicea despre sine: „Adevărata viață omenească îmi eră așa de străină, de par'că nu aş fi trăit pe lumea aceasta. În toate jocurile de copii, eu eram cel mai neîndemânatec și mai neajutorat dintre conșcolarii mei, iar aceasta îi făcea pe unii să-și bată joc de mine. Mie îmi lipsiau toate mijloacele esențiale și orice îndemn pentru desfășurarea puterii bărbătești, a gândirii și a deprinderilor bărbătești“.

După terminarea școlaei publice din Zürich, P. se apucă de studiul *teologiei*; dar începând să predice, eră să se facă de răs. S'a apucat apoi de *studiul dreptului*, crezând că cunoștința acestuia îi va deschide cel mai larg câmp de activitate. Într'aceea se înscrise ca membru în *Societatea pentru curățirea și înălțarea vieții morale, politice și sociale*, de care se țineau și mai mulți amici de-ai lui. Membri acestei societăți se numiau patrioți, pentru că luau de multe ori apărarea celor săraci și asupriți. Activitatea aceasta nobilă eră împreună uneori cu neajunsuri și odată a trebuit să sufere P. trei zile de închisoare. Aceasta întăria însă și mai mult dragostea lui către poporul sărac și-l întărea și mai mult contra celor ce îl atacau.

Sârguința, cu care își făcea studiile, îi slăbiră sănătatea atât de mult, încât fu silit să plece la țară pentru a se mai întrămă. Aici se întâlni cu vestitul agricultor Tschiffeli din Kirchberg în cantonul Bern. Ceeace văzu la acesta născu în P. planul de-a se face agricultor și de-a întemeia o fermă model, ca să arete țăranilor cum se poate duce o viață frumoasă și demnă ca cetățean liber. În anul 1768 cumpără în Aargau o bucată de câmpie, o sămână cu iarbă roșie și-și construiește și o casă. Moșia lui o numi *Neuhof*. În anul următor se căsătoriește cu fata unui negustor bogat din Zürich, cu toate că acesta eră contra căsătoriei fetei lui, neavând încredere în simțul practic al lui P. Nici n'a trecut mult și P. a dat faliment cu întreprinderea lui agricolă. Cu ajutorul ora-

șeiilor Zürich, Bern și Basel întemeie în Neuhof un institut pentru copiii săraci, de cari avu în curând 50. Cu o dragoste altruistă deveni părintele și învățătorul lor. În Neuhof aflară adăpost, hrană și învățătură, la cari P. mai adăose și munca agricolă și industrială, pentruca să-și câștige singuri de ceea ce aveau nevoie. După cinci ani însă, institutul se închise, căci orașele nu mai dederă nici un ajutor, iar părinții egoiști cereau pentru ei banii câștigați de copiii din institut. Optsprezece ani a trăit apoi P. în tovărășia soției lui credincioase, în mare mizerie în Neuhof. În timpul acesta a făcut adeseori călătorii, iar în 1792 a făcut o călătorie în Germania, ca să viziteze pe sora sa măritată în Lipsca. În Germania a făcut cunoștință cu Klopstock, Goethe, Wieland și Herder, scriitori clasici germani. A vizitat și câteva școale normale, dar nu a fost mulțumit de ceea ce a văzut în ele. Nici nu e mirare, căci învățământul în ele eră prea mult o mortificare a spiritului.

În timpul acesta, când îi lipsiau uneori și cele necesare pentru hrană, mintea lui produse o serie de aforisme, care conțineau esența experiențelor lui pedagogice. Ele au apărut sub numele „*Orele de seara ale unui eremit*“. În 1781 apăru vestita lui carte „*Lienhard și Gertruda*“, în care și-a depus dragostea lui mare și sfântă pentru popor. El zice în ea: „Am văzut mizeria poporului, pentru aceea m'am adresat inimii săracilor, inimii aceloră, cari țin locul lui Dumnezeu pentru cei părăsiți, mamelor, ca să fie pentru copiii lor ceea ce nu poate fi nici un om pentru ei“. Cartea aceasta a produs pretutindeni senzație și aprobare multă. Regina Luiza a Prusiei a scris, la 25 de ani după apariția cărții: „Cetesc acum Lienhard și Gertruda de Pestalozzi, o carte pentru popor. Mă simțesc bine în satul acesta elvețian. Dacă aș fi stăpână pe mine, m'aș pune într'o trăsură și aș plecă la Pestalozzi în Svițera, pentruca să mulțumesc cu lacrimi în ochi acestui om nobil. Ce intențiuni bune are el pentru omenime! Da, îi mulțumesc în numele omenimii!“

În Neuhof a scris mai multe opere pedagogice, ca „*Figuri pentru Abecedarul meu*“ (1797), care apărură în 1803 cu titlul „*Fabule*“. Tot în anul 1797 publică „*Cercetări despre mersul naturii în evoluția neamului omenesc*“.

În timpul acesta, Francezii pustiiră cantonul Unterwalden, Stanz fu ars și o mulțime de copii lipsiți de tată și de mamă rătăceau prin țară. Acum se lămurî în P. dragostea față de aproapele și el își zise: „*Vreau să mă fac învățător*“. La dorința amicului său Legrand luă asupra-și înființarea unui orfelinat în mănăstirea călugărițelor ursuline din Stanz, unde se ocupă de educarea alor 70 de copii în etate dela 4 la 10 ani. Acestora le fu tată, mamă, supraveghetor, învățător, slugă, slujnică și-i conduse pe drumul binelui cu dragoste și îngăduință. Cu copiii aceștia făcu Pestalozzi *cele dintâi încercări proprii de instruire*.

Nu trecu însă mult și el fu de nou împiedecat în activitatea sa binefăcătoare. Francezii prefăcură mănăstirea din Stanz în spi-

tal militar (1799), iar copiii se risipiră. Pestalozzi, sleit de încordările acestui an pedagogic, s'a retras la băile din Gurnigel. Râvna lui pentru școală eră mai mare ca oricând și așa plecă în 1800 acum în etate de 53 ani, la Burgdorf, unde intră ca învățător ajutor la clasa I-a a copiilor de oameni săraci, instruind în aceeaș oadaie cu învățătorul dirigent, care eră un pantofar lipsit de orice cultură. Acestuia nu-i conveni însă de loc să împartă oadaie de învățământ cu P. Nici nu i-a fost greu să-l discrediteze pe P. în fața țăranilor, mai ales că P. nu sãmănă de loc cu figura obișnuită a învățătorului din vremurile acelea, afară de acea nu se interesă de loc de — catehism. P. fu silit să-și caute de nou alt teren de activitate. Intervenind amicii săi, cetățenii îi permisă să instrueze în școala condusă de Margareta Stähli. Se simțea fericit și în poziția aceasta inferioară, dar sentimentul nesiguranței nu-l părăsi nici acum în mijlocul oboselilor lui mari, al încercărilor neîntrerupte și al descoperirilor celor nouă. În Martie 1800, comisiunea școlară din Burgdorf făcu un examen cu copiii instruiți de Pestalozzi și rezultatul a dat dovezi foarte favorabile despre metoda și activitatea lui. El fu numit acum învățător la a doua școală de băieți, ceea ce întări credința în el și în metoda lui.

Spriinindu-se pe ajutorul ministrului Stapfer, care îi eră binevoitor și promovase și mai înainte năzuințele lui Pestalozzi, acesta sa hotărî în anul 1800 să întemeieze un institut propriu. În scopul acesta se întovărăși cu Hermann Kruse, fiu de ziler, care la etatea de 18 ani se făcu învățător și veni cu 24 de orfani la Burgdorf. Guvernul le puse celor doi tovarăși, pentru înființarea școlaei lor, la dispoziție castelul gol deacoio. Fiecare din ei aduse, drept capital de întemeiere, un număr de orfani în întreprinderea cea nouă, în curând însă veniră și elevi cari plăteau. Unul din acești copii săraci, Ioan Ramsauer din cantonul Appenzell, deveni în curând din elev un ajutor credincios al lui Pestalozzi. În institut mai intrară ca învățători Tobler și Buss, apoi Niederer și Schmid, cari i-au îngreunat mai târziu foarte mult activitatea.

Impresia, pe care a făcut-o școala lui Pestalozzi asupra lui *Herbart*, o descrie acesta în modul următor: „O activitate viie continuă la fel până la sfârșit. Auzeam zgomotul vorbirii simultane a școlaei întregi; adecă nu șgomotul, căci era o consonanță a vorbelor, care se simțea perfect, ca un cor în fact și cu aceeaș putere ca un cor, așa de bine încheșat și de bine îndreptat asupra celorde se învăța, încât îmi era aproape greu de-a nu mă preface din privitor în elev. M'am dus pe dindărătul lor, ca să ascult, nu cumva tace vr'unul sau vorbește fără grije, n'am găsit însă nici unul. Pronunțarea acestor copii era o plăcere pentru urechile mele, cu toate că învățătorul lor are un organ greu de înțeles. Copiii întrebuințază deodată gura și mâna; nici unul nu era obligat la neactivitate sau tăcere. În școală nu se aude nici un cuvânt de prișos, așa că cursul înțelegerii nu se întrerupe nici un moment.

Învățătorul le vorbește mereu elevilor, litera greșită se șterge numai decât de pe tablă: în felul acesta copilul nu rămâne nici când cu greșeala. Drumul cel drept nu se părăsește de loc; în modul acesta fiecare moment e împreunat cu progres“.

În acelaș an, Pestalozzi se întovărăși cu *Krüsi*, un învățător tinăr și sârguincios, și cu cei doi ajutători credincioși ai lui, Tobler și Buss, înființând cu ei împreună în castelul dela Burgdorf un institut de educațiune, care corespundea spiritului și principiilor lui. În anul 1801 scrisese cartea *Cum își învață Gertuda copiii*, în care și-a depus toate principiile lui metodice. În 1804, P. primi mânăstirea München-Buchsee pentru institutul său. Împrejurările de-aici nu l-au mulțumit, așa că în 1805 își mută institutul la *Ifferten* (Yverdon), invitat fiind de cantonul Waadt. Institutul de băeți și de fete de-aici primi elevi din toate părțile Europei. Cei dinfăi și cei mai nobili bărbați ai timpului, învățați, oameni de școală, bărbați de stat și principii îl vizitară pe „prorocul poporului“ ca să afle în activitatea acestuia învățătură și îndemn. ntre ceice l-au cercetat au fost directorul republicii helvețiene, principele Dietrichstein, ducele de Saxa-Meiningen, Karl Ritter, R. Raumer ș. a., chiar și regele Prusiei și al Țărilor-de-jos, apoi Țarul Alexandru I al Rusiei veniră să-l vadă.

Vizitele acestea neîntrerupte produsă multe turburări, iar numărul prea mare al elevilor făcea cu neputință o viață familiară și contribuia și la slăbirea disciplinei. Învățătorii aplicați în școală nu aveau cultura necesară, iar lui Pestalozzi îi lipsia îndemânarea și prevederea de-a conduce totul. Între ajutoarele lui, Niederer și Schmid isbugniră astfel de neînțelegeri, încât, Pestalozzi se văzu silit să părăsească institutul, locul de mărire a lui. El se despărți de institut zicând: „Într'adevăr, retrăgându-mă îmi pare că pun capăt vieții mele, atât de mult mă doare.“ Era de 79 de ani, când părăsi institutul, ca să se retragă spre odihnă în iubitul său Neu-hof. Dar nici nu găsi odihnă spiritul lui vesnic activ, căci scrisese două lucrări pline de învățătură: „*Cântecul lebedei*“ și „*Întâmplările vieții*“ sale. În Februarie 1827 se îmbolnăvi. El fu dus la un medic în Brugg, dar muri la 17 al aceleeaș luni. Cele din urmă cuvinte ale lui au fost: „Iert dușmanilor mei; găsească acum pacea, când și eu trec la pacea eternă“. El fu înmormântat în satul Birr, unde cantonul Aargau îi ridică, în 1846, la o sută de ani după nașterea lui, un monument cu inscripția: „*Aici odihnește Heinrich Pestalozzi, născut în Zürich la 12 Ianuarie 1746, răposat în Brugg la 17 Febr. 1827, mântuitorul săracilor în Neu-hof, în Stanz tată al orfanilor, în Burgdorf și în München-Buchsee întemeietorul școlii populare, în Yverdon educator al omenimii — om, creștin, cetățean, totul pentru alții, pentru sine nimic. Pace cenușei sale! Tatălui nostru Pestalozzi, Aargau-l recunoscător.*“

Ideile fundamentale ale lui Pestalozzi sunt depuse în lucrarea sa principală: „*Cum își învață Gertruda copiii*“. Cartea are 15 capitole, scrise în forma de scrisori către prietenul său Gessner. Ideile principale, pe cari le accentuează, sunt: 1. *Natura trebuie să fie conducătoare în întreaga educațiune și instrucțiune.* 2. *Instrucțiunea este temelie absolută a cunoștinței.* 3. *Mijloacele elementare ale instrucțiunii sunt forma, numărul și limba.* Ținta instrucțiunii nu poate fi alta decât îndemnări dezvoltate și idei clare. Impresiunile, pe cari vrem să le producem în copii, se compun dintr'o serie, al cărei început și progres trebuie să țină pas cu facultățile, pe cari vrem să le dezvoltăm. Cercetarea acestei serii produce adevăratul învățământ. *Originea și temeliea oricărei cunoștințe e intuițiunea; dela forma aceasta primordială are să pornească învățământul.* Învățământul trebuie să înceapă deci cu cunoașterea lucrurilor reale și nu cu litere și vorbe. Cel dintâiu învățământ constă din o conducere psihologică la intuirea rațională a lucrurilor; abecedarelor trebuie să le premergeă cărți de intuiție. Cu ajutorul intuiției instruează natura pe om începând dela naștere, dar ea prezintă copilului intuiția fără plan și ordine. Artă trebuie să intervină și să sistematizeze ceea ce natura în mod risipit. Suma tuturor însușirilor externe ale unui obiect se combină în *forma* lui și în *raportul numărului* lui și devine proprietatea conștiinței prin *limbă*. De aceea artă de-a instrui trebuie să deprindă pe copii a privi orice obiect deosebit și ca unitate, a-i face să cunoască forma lui și numele tuturor obiectelor.

Cu toată grandiozitatea ideilor și a activității lui Pestalozzi, nici el n'a fost scutit de unele defecte. Ii lipsea energia de-a dirigea un institut, afară de aceea atribuia o valoare prea mare metodei, care era prea largă și difuză și nu aprecia din destul personalitatea învățătorului. Dar importanța lui Pestalozzi zace tocmai în *personalitatea* sa, așa cum a fost, așa că micile lui defecte sunt covârșite de aceasta. O dragoste altruistă față de aproapele, mai ales față de cei săraci și umiliți, sentimentele lui calde pentru tinerime, credința, răbdarea și o încredere nesgândită în Dumnezeu, modestia și iubirea de adevăr — toate fac din el un pedagog al neamului omenesc întrecut în aceste calități numai de Mântuitorul Christos. Numai poporul, care va avea mai mulți dascăli cu năzuință de-a se apropia prin activitatea lor de ceea ce urmărit Pestalozzi, va fi cu adevărat sigur de viitorul său. Doresc neamului românesc cât mai mulți ucenici de-ai lui Pestalozzi.

Victor Lazăr.

Centenarul morții lui Pestalozzi

În toate țările din lume, în cari există o preocupare de a ridica poporul prin școală, se va sărbători cu o caldă însuflețire centenarul morții marelui învățător, care prin idealismul său, prin jertfa sa fără pereche, a devenit un simbol pentru învățătoria tuturor țărilor și a tuturor timpurilor.

Ucenicii lui, grupați în jurul acestei reviste, cari zi de zi îi propovăduim cu voșba și scrisul învățăturile, îi închinăm și noi câteva pagini modeste pentru comemorarea morții sale.

Reamintindu-ne cursul sbuciumat, dar bogat în fapte al vieții marelui pedagog¹⁾ ne putem da seama câtă stăruință a depus acest binefăcător al omenirii, pentru a găsi *metodele* cele mai practice pentru luminarea tinerelor viăstare și ridicarea poporului din besna neștiinței, în care-l aruncase fatalitățile istoriei.

Cercetând izvorul acestei nesecate iubiri pentru copii și țărănime, îl vom găsi în educația pe care a primit-o în sânul familiei. Mamă-sa și credincioasa servitoare Babeli, i-au infiltrat de mic în suflet mila și bunătatea pentru cei neputincioși, iar bunicul său, pastor de țară, din tinerețe l-a făcut să înțeleagă sufletul țărânimei, care se sbea în mizerie adâncă, din pricina clasei conducătoare.

Prin toate încercările și lupta fără odihnă bunul Pestalozzi a voit să alunge întunerecul minții.

După încercarea nereușită dela *Neuhof*, unde a unit școala cu atelierul și lucrul manual, postulul pe care voiește să-l îndeplinească astăzi școala modernă, îl vedem alergând la *Stanz* în ajutorul orfanilor. Despre activitatea lui de aici se exprimă prin cuvintele următoare :

„Ani de zile trăit-am în mijlocul a peste 50 de copii de cerșetori, împărțit-am cu ei în sărăcie pânea mea, trăit-am eu însumi ca un cerșetor, ca să învăț a face pe cerșetori a trăi ca oamenii. ²⁾

Timpul petrecut la *Burgdorf* a fost consacrat găsirii metodelor pentru a ușura munca învățătorilor. „Pe fiecare zi dibuirile lui empirice pentru *simplificarea* învățământului elementar și găsirea unor temelii *psichologice* ale începutului acestui învățământ se organizau spre o *teorie* nouă și spre *forme* nouă³⁾

Experiențele și meditațiile din acest timp sunt publicate în cartea : *Cum își învață Gertruda copiii*⁴⁾. Din această valoroasă operă a lui Pestalozzi vom încerca să spicuiem câteva pasaje.

1) Vezi articolul d-lui V. Lazar.

2) I. Rădulescu Pogoneanu: Introducere la trad. Leonard și Gertruda pag. LXIV.

3) Idem, pag. CXVI.

4) Trad în rom. de V. Gr. Borgovanu, București 1898.

Iată cum fixează rolul familiei în educație: Treapta întâia a învățământului regulat al școlii va putea fi întemeiată pe rezultatele dobândite de învățământul matern. Văzui că noi aveam cu totul gata o metodă generală și psihologică în stare de a face pe toți *tații* și pe toate *mamele* de familie capabili să învețe ei înșiși pe copiii lor, dacă acești părinți vor găsi în inima lor inspirație pentru această misiune¹⁾. Rostul școlii îl fixează atât de frumos în rândurile următoare: „Școala e folositoare educației numai întrucât desvoltă sentimentele și virtuțile cari fac podoaba și fericirea vieții de familie ²⁾

Ori cât de reduse erau pe acel timp cunoștințele de psihologie infantilă, Pestalozzi prin darul natural de a pătrunde în suflete a putut formula precis și științific calea pentru dobândirea cunoștințelor în școală: „Să se înceapă cu copilul dela cunoștința cea mai simplă și să nu pășească la alta mai înainte, de a cunoaște copilul pe aceasta cu desăvârșire, apoi să meargă pas cu pas fără sărituri adăugând mereu o mică cunoștință peste cari copilul este pe deplin stăpân ³⁾

Ceeace făcea mândria lui Pestalozzi, este aflarea *principiului intuiției*: externă și internă. Intuiția e baza pe care clădim tot șirul cunoștințelor. Dacă ea se face pe calea a cât mai multe simțuri atunci „adevărul care țâșnește din intuiție face nefolositoare vorbirea încurcată ⁴⁾. S'a ridicat obiecțiunea că prin intuiția prea bogată se neglijează abstracțiunea. Adevărul este că Pestalozzi voiește o cultură *intensivă* și nu *extensivă*. „Instrucția pentru el este o trecere continuă dela intuiții sensibile la noțiuni clare, dela experiență la abstracțiune ⁵⁾

Pestalozzi apreciază mult studiul limbajului. Cere să se pornească dela sunete la silabe, apoi la vorbe și dela vorbe la vorbire. A întrebuițat litere mobile de culori deosebite pentru vocale și consonante. A dat o metodă corectă pentru predarea noțiunilor geografice. A apreciat desemnul, gimnastica și lucrul manual.

Desigur într'o sută de ani, după moartea lui, pedagogia și psihologia au făcut progrese de seamă. Câteva principii fixate de Pestalozzi vor rămâne însă pentru toate timpurile un bun veșnic al școlii primare.

Pestalozzi prin scrierile sale și în deosebi prin romanul: *Leonard și Gertruda* a luptat pentru îmbunătățirea morală și materială a poporului. Valoarea socială a operei sale este foarte mare. Cât iubea el de mult poporul se poate vedea din confesiunea următoare: „Am văzut starea ta de înapoiere, am văzut trista, adâncă

1) Cum își învață Gertruda copiii pag. 66.

2) Idem pag. XVIII.

3) Idem pag. 57.

4) Idem, pag. 55.

5) G. G. Antonescu: Pestalozzi și cultura poporului p. 123.

ta stare de înapoiere și mi s'a făcut milă de tine. Dragul meu popor vreau să-te ajut a te ridica. N'am nici o putere, nu cunosc nici o știință și nu sunt pe lumea asta nimic, nimic, te cunosc însă pe tine și mă dau ție, îți dau ceea ce prin toată truda vieții mele numai pentru tine am fost în stare a patrunde cu mintea mea. Citește-mă!..."

Câtă sinceritate vibrează în aceste vorbe, pe care Pestalozzi o viață de 80 de ani le-a înlăptuit prin fapte și ce frumoase îndemnuri sunt ele pentru conducătorii poporului nostru, care dacă nu îndură mizeria poporului elvețian de pe timpul din Pestalozzi, are și el dureri adânci și nevoie zilnică de samarineni. Învățătorii îndeosebi au datoria să aprofundeze opera acestui mare înaintaș despre care pastorul Scheiteni a spus: „*Dela Hristos, singurul desăvârșit, și dela apostoli încoace, nu știu un om care să-mi fi părut mai mare decât Pestalozzi.*”

Colegi, să-i urmăm lui Pestalozzi!

Const. Iencica

Grundtvig, întemeetorul universităților populare în Danemarca

Despre rostul și principiile acestui fel se școli, cari în țara ce le-a dat naștere se numesc Școli superioare populare, am scris și am vorbit în mai multe rânduri. Însă pentru cunoașterea lor mai de aproape, cred că e nevoie să cunoaștem personalitatea omului, care a fost creatorul acestor admirabile instrumente de cultură, ce au făcut din lamentabila patrie a lui Hamlet una din cele mai înfloritoare țări din Europa. O mică schițare a mediului istoric, în care a văzut lumina acest om, ne va ajuta să ne dăm și mai bine seamă de importanța lui.

Danemarca e o țară șeasă, proprie culturii pământului. Din cele mai vechi timpuri, majoritatea locuitorilor țării au fost plugari. Până la sfârșitul sec. XVIII, starea lor materială era nenorocită. Ei locuiau împreună în sate și lucrau pământul după metode învechite. Erau siliți să muncească pe moșiile senioriale, și spre a nu se eschiva de la serviciul militar, erau legați de pământ. Dar de la 1786 începu o nouă eră de legislație, care transformă adânc situația materială a țărănimii. Iobăgia fu desființată. Pământurile fură împărțite așa că fiecare țaran putu cultiva slobod lotul său de pământ. Și în legătură cu aceste reforme liberale, fură întemeiate școli elementare, ce dădeau tuturor fiilor țării dreptul și datoria de a învăța cititul, scrisul, socoteala și religia.

Dar propășirea, ce trebuia să rezulte din liberarea și instruirea țărănimii, fu oprită scurt din pricina năpastei, pe care o aduse asupra Danemarcei războiul napoleonian de la începutul sec. 19.

În 1807 țara fu tulburată de atacul Englezilor asupra Copenhagei, și după aceea urmară șapte ani nenorociți, cari împinseră Danemarca la margina prăpastiei. Toată bunăstarea poporului fu nimicită. Statul dădu faliment în 1813, iar la pacea din 1813 Danemarca fu despărțită de Norvegia, cu care fusese unită frățeste mai bine de patru sute de ani. La congresul din Viena e adevărat, că se hotări, ca țara aceasta, acum foarte micșorată, să-și păstreze independența. Dar părerea generală eră, că nu va trece mult și Danemarca se va duce pe răpă. Și această părere se arăta și mai întemeiată pentru cel care-și aruncă o privire asupra stării interne din țară.

În toate cercurile domnea sărăcia și descurajarea. Marile case comerciale din Copenhaga, dădeau faliment și reformele agrare stagnară cu desăvârșire. Grija pentru pâinea zilnică paraliza orice avânt și puțină mângăere se putea aștepta și de la viața spirituală, ce părea însemnată cu pecetea morții.

Vechiul creștinism luteran, care dealungul secolelor fusese bucuria și mângăerea poporului, se schimbase acum într'un raționalism searbăd, ce nu putea reconforta pe nimeni. Cântecul amuțiră în biserici, iar enoriașii moțâiau în ascultarea predicilor lipsite de duh. În căminuri lumea căuta să uite timpurile grele prin petreceri ieftine și proaste.

Nici în cercurile mai răsărite nu se observau semne îmbucurătoare de viață.

Poezia romantică, ce începuse înainte de război cu Adam Oehlenschläger, marele poet național, era cât pe aici să înceteze din pricina crescândeii nepăsări a publicului cititor. Nici un om mare nu însemna în lumea spiritului sau a faptei o dără vrednică de amintire. Impresia generală era că poporul danez trăgea să moară.

Dar tocmai în aceste zile întunecoase se făcu începutul unei reînvieri spirituale și materiale, mișcare ce — împotriva așteptării tuturor — își pune pecetea ei asupra întregii vieți a poporului în tot restul sec. al 19-lea; progresul se vădi mai ales în aceea, că țărănimea daneză, din o clasă ignorantă, săracă și nemernică, se schimbă într'o populație luminată cu o mare influență asupra treburilor țării și cu o îndemănare în a-și îmbunătăți traiul, care acum e recunoscută pe tot pământul.

Lucrul acesta se datorește în primul rând unui singur om, conducătorului spiritual al Danemarcei în sec. 19, preotului și poetului N. F. S. Grundvig, pe care Germanii l'au cinstit cu porecla de „Profet al Nordului“.

* * *

Grundtvig s'a născut la 8 Sept. 1783 și a murit la 2 Sept. 1872. Și ca exterior și ca suflet era o fire de uriaș, care aducea aminte de marile figuri din mitologia nordică, în care el se familiarizase din frageda copilărie. Timp de 70 de ani, până la moar-

tea lui, în vârstă de aproape 90 de ani, el lucră cu o putere unică în felul ei, ca poet, istoric, om de școală și preot, pentru principiile creștine și naționale, care i se revelaseră în tinerețe. Sufletul lui era în o continuă frământare. Își schimbă de mai multe ori părerile, până când târziu, ajunse la o deplină claritate asupra scopului vieții sale. Dar de la început și până la sfârșit, activitatea lui fu însuflețită de cea mai adâncă dragoste pentru poporul danez din a cărei viață și destin — și în timpuri bune și în timpuri rele — el se împărtăși ca nimeni altul. De aceea și viața lui e așa de împletită cu istoria culturală a Danemarcei în sec. 19, încât nimeni nu va putea cerceta această istorie fără a da mereu de numele lui. Dar cea mai însemnată contribuție a lui pentru binele poporului, fu noua formă de luminare a neamului, pe care el o întrupă în aceste școli-universități populare, de care e vorba.

Tatăl său era un preot de ispravă din Sudul Selandiei. Mama lui era o femeie aleasă, dintr'o familie destinsă, care-și trăgea obârșia dintr'un ream de nobili din evul mediu. Ea dorea ca fiul său să ajungă preot, și îl crescă prin rugăciuni și lectura bibliei, în această direcție. Dar ea îi însuflă în același timp cea mai vie dragoste pentru istoria patriei, pe care o cunoștea atât de bine cum își cunosc alții propria lor familie.

O servitoare bătrână îl învăța poveștile, cântecele și proverbele poporului. Limba ei, prin care grăia poporul, ajunse mai târziu modelul pentru stilul energic și plin de duh, în care el mai târziu traduse pe Saxo Grammaticus, cel mai vechiu cronicar latin al țării, în limba de azi a țaranului.

După ce stătu câțiva ani în Iutlanda, veni la Copenhaga ca student la 1800, unde după o dragoste nenorocită, se apucă de poezii, scrise mai multe drame și o mitologie a Nordului, prima încercare de acest fel în țara lui, de a tălmăci sistematic conținutul ideal al vechilor credințe.

Bombardamentul englez asupra Copenhagei și pierderea flotei de război făcu o impresie adâncă asupra spiritului său. El cântă pe eroii danezi, ce muriră pe mare, pentru patria lor și încercă să îmbărbăteze pe compatrioți prin amintirea vechilor eroi ai Scandinaviei. Dar în iarna dintre 1810—11, trecu și el prin o criză sufletească violentă de natură religioasă, al cărei sfârșit fu că reveni la credința creștină luterană, pe care o părăsise. Renunță la toate planurile lui de a deveni poet și istoric, și se întoarse în sat la tatăl său, căruia îi ajută în slujba de preot. Aci se simți înfrățit cu sufletele cele mai sărmăne ale nevoiașilor din jurul său și prinse o dragoste crescândă pentru nefericiții lipsiți de lumina duhului și apăsați de mizeriile trupului. Ajungând și el preot, lăsă miturile la o poarte și se consacră Bibliei.

El ajunse la încredințarea că nenorocirea poporului său se datorea lipsei de credință, și, că un alt profet, începu să tune împotriva necredinței.

Văzând patria lui că stă să fie înghițită ca o biată insulă subredă, în mijocul unui ocean întarătat, el fu convins că ea nu poate scăpa de pieire decât revenind la credință. Dar totdeodata începu să crească și nădejdea lui, că Danemarca în cele din urmă se va mântui. Multă vreme numai el singur nutri această speranță.

Clasele culte erau pline de scepticism, iar pătura largă a poporului era cufundată într'un somn prea adânc pentru a-i putea auzi glasul. Ca să-și trezească contemporanii din amorțire, începu să traducă vechile cronici naționale în care era vorbă de mărirea și gloria trecută a țării sale, dar se încredință în curând, că renașterea nației sale nu se poate face prin cărți. Pentru asta era nevoie de un glas viu, care să vorbească respicat tuturor. Cum sta astfel în camera sa de lucru, ocupat cu traduceri, începu să-l frământa gândul unui nou fel de școală pentru tinerime, școală, în care prin ajutorul istoriei și limbei materne, să deștepte la o nouă viață poporul adormit.

În 1822 ajunse preot la Copenhaga și anii următori îi fură ocupați cu lupta împotriva raționaliștilor din biserică, luptă care se termină cu aceia că în 1826 își dădu demisia din preoție. De la aceasta dată chestiunile școlare începură iar să-l prăcească în primul rând, și aceste idei se maturiră și ajunseră la o mai mare claritate, mai ales când în anii 1829—31 avu prilejul să viziteze Anglia în trei rânduri.

El mersese acolo se studieze manuscrise anglosaxone, dar viața intensă de pe străzile Londrei făcu asupra lui o impresie mai adâncă decât cărțile din British Museum. El se minună de deosebirea dintre viața activă din capitala Angliei și dintre liniștea mormântală din orașele țării sale, și ajunse la concluzia că această vioiciune și sete de faptă era datorită libertății, de care se bucurau Englezii atât în chestii de credință, cât și în activitatea lor cetățenească, libertate de care Danezii erau lipsiți. De atunci el deveni un înfocat apărător al libertății în biserică, în Stat, în școală.

Și tocmai această constatare puse o pecete deosebită pe concepția lui despre o școală superioară cetățenească, care capătă un contur precis tocmai când el era în Anglia de unde se întoarse în 1831.

— În anul următor, planurile lui despre un nou sistem de a lumina poporul, găsea urechi mai atente ca înainte. E adevărat că atunci începu să adie și un vânt de înviorare peste plaiurile țării sale. Viața economică începuse să prospereze încet dar sigur, și reformele agricole, cari înțeleniseră, veniră iar în discuție. Renașterea începu să se simtă și în domeniul spiritual, iar mulțimea trezită ajunse să vadă în Grundtvig pe omul de care avea nevoie. După revoluția din 1830 se primeni puțin și viața politică. Se întroduseră „sfaturile provinciale“ la care aveau voie să ia parte și țărani. Acest fenomen politic îl făcu pe Grundtvig să considere problema instrucției populare dintr'un nou punct de vedere. Dacă cetățenii orașeni sau țărani, sânt chemați să ia parte la „statul poporului“,

ei trebuie — își zise el — să aibă și cunoștințele necesare pentru aceasta. Ei trebuia să fie stăpâni pe limba lor, s'o poată mânui liber, trebuia să cunoască geografia și istoria țării, cât și modul ei de organizare. Dar aceste cunoștințe se puteau însuși mai bine într'o școală pentru oamenii tineri, școală ce n'avea să se termine cu un examen ci avea să-și deschidă porțile pentru tineretul ce venea dela munca lui de toate zilele și avea să se reîntoarcă iar la această muncă, mai bine instruiți, mai bine luminați asupra datoriilor și drepturilor lor în mijlocul societății. Pe baza acestor reflexiuni, într'o mică scriere din 1836, schiță un plan mai precis despre înființarea unei școlă-superoare-populare daneze, și în o serie de mici broșuri ulterioare dezvoltă acest plan, din care se desprindea o adâncă înțelegere a problemei și o iubire fierbinte pentru țara sa. Gândul lui era să întemeieze această școală în Sorø unde exista din vremuri o academie pentru nobili, cu fonduri respectabile. El milită pentru ideea ca această academie să se transforme în școală regală superioară pentru popor, și planurile lui fură sprijinite și de moștenitorul tronului, care în 1839 ajunge pe tron cu numele de Cristian al VIII-lea. Dar planul nu putu fi realizat din pricina împotrivirii cercurilor academice, care vedeau în școala proiectată de Grundtvig o primădie pentru școala latină clasică, ce predomina pe vremea aceea. Dar prin mijloace private se întemeia o școală-sup-populară în Rödning, în Slesvigul de Nord. Anumite împrejurări politice au făcut ca prima universitate populară să fie ridicată tocmai la granița de jos a țării.

Grosul populației era acolo danez, dar provincia fusese multă vreme condusă de funcționari de limbă germană, care-și făcuse cultura la Universitatea din Kiel. Deoarece chestia națională fu ridicată pe la 1840, țărani danezi din N. Slesvig se treziră la conștiința originii lor daneze și căutară să și-o afirme în biserică, în școală, la tribunal. Atunci se născu o luptă culturală în care majoritatea celor culți erau de partea nemților. Prietenii cauzei daneze văzură atunci că nu era alta de făcut decât să învețe pe țărani să-și pledeze singuri cauza. Dar pentru asta era nevoie de o cultură, ce avea să fie predată în limba daneză, și care putea trezi sentimentul pentru valorile vieții naționale. Și ce putea să trezească mai bine acest sentiment ca școala de nou tip a lui Grundtvig? Ca să realizeze aceasta școală, un număr de orășeni și de țărani strânsură suma de bani trebuincioasă, și ridicară școala din Rödning, în mijlocul Slesvigului, care fu inaugurată în 1844. Omul călăuzitor în această întreprindere fu Christian Flör, care până atunci fusese profesor de l. daneză la Universitatea din Kiel. Școala din Rödning atrase îndată un număr însemnat de elevi și începu să joace un rol important în lupta pentru liberarea daneză din ducatul Slesvig. Dar această luptă pașnică fu întreruptă de războiul din 1848 care dură 3 ani, dar care n'avu urmări așa de triste ca cel din 1807—14. Acum poporul era mai

rezistent. Ba, această luptă trezi un spirit comun, cum nu se cunoscuse înainte. Nu numai tinerii luau parte la luptă, dar și acei ce rămăneau acasă și urmăreau cu sufletul tremurând soarta fiilor, începuse să prindă interes pentru lucruri mai mari decât micile necazuri zilnice, pricepură însemnătatea a ceea ce se întâmpla și dincolo de marginea satului lor, iar cugetul lor deveni mai receptiv pentru cuvântul și cântecul ce glăsuia despre amintirile și datoriile nației.

Astfel fu pregătit terenul pentru universitatea populară și după terminarea războiului apără și omul care mai mult decât oricare altul era chemat să realizeze gândurile lui Grundtvig. Acesta fu Christen Kold, dar despre el vom vorbi altădată.

Șt. Bezdechi
prof. univ.

Ridicarea fizică a neamului

Ridicarea unui neam în concurență cu alte neamuri se face prin luptă. Pentru această luptă nu e nevoie nici de pușcă, nici de sabie, ea nu e decât o întrecere pașnică — firește ilustrată uneori de adevărate drame — o emulație activă între națiuni, dar pentru ea, pentru isbânda în această luptă, este nevoie de multe vieți, de multe energii, de multe puteri.

În primul rând, un neam învinge prin număr. Cu cât va fi mai numeros cu atât va fi mai puternic, cu izvoare de viață mai multe, cu posibilități de izbândă mai mari.

În al doilea rând, un neam învinge prin sănătate, prin vigoare fizică, prin energie tânără.

În al treilea rând, un neam învinge prin tăria organizației sale prin sănătatea bazei organizației sociale, prin puterea familiei.

Acestea sunt cele trei postulate fundamentale, fără de care nu se poate întemeia nimic, nu se poate crea nimic.

Omul, înainte de a simți și gândi, trăește, are o viață. Gândul și simțirea lui, oricât de alese ar fi, se întemeiază pe viața sa, pe rezistența sa fizică, și zădarnic și-ar ajunge pe teren intelectual și sufletesc trepte înalte, dacă lipsa de rezistență fizică ar curma viața.

Ceeace se poate spune de om se poate spune și de națiune. În organizarea omenirii națiunea este o grupare de oameni, care se trag din acelaș neam, vorbesc aceeaș limbă, au aceeaș obiceiuri și aceeaș credință.

Națiunea, ca și omul, are o viață. E totalitatea vieților membrilor ei, și mai mult. Viața națiunii, ca și a individului, depinde de anumite condițiuni fizice pe care trebuie să le îndeplinească. Și cum națiunea este o grupare de oameni, vigoarea ei, puterea ei de viață, rezistența sa fizică depinde de vigoarea, puterea vitală și rezistența fizică a membrilor din care e compusă.

Ridicarea unei națiuni depinde, în întâiul rând, de ridicarea ei din punct de vedere fizic: prin număr, prin vigoarea fizică a membrilor, prin tăria familiei.

Aceste trei postulate fizice, de altfel, se împletesc în chip fericit și dau națiunii un fundament fizic de neclintit.

Vigoarea fizică ajută întemeierea unei familii sănătoase, rezistența legăturilor de familie ajută sporirea numărului unei populații sănătoase și viguroase, iar o populație numeroasă găsește izvoare nesfârșite pentru sporirea vigoarei fizice și întăririi familiei.

Am spus acestea pentru a lămuri, pentru-ce întâia datorie a activității extrașcolare a învățătorilor, urmărind ridicarea neamului, este ridicarea acestui neam din punct de vedere fizic.

Dar ce poate face învățătorul pe acest teren?

Învățătoru nu e biolog, care să cunoască tainele vieții, nu e medic care să cunoască boalele și leacul lor, nu e inginer care să cunoască mijloacele tehnice, el e educator, cum ar putea ajuta învățătorul ridicarea fizică a neamului?

Fiecare trebuie folosit în marginele cunoștințelor și specialității sale, și fiecare poate fi folositor în aceste margini.

Învățătorul prin puterea sufletească, prin ascendentul moral asupra consătenilor săi, are a pregăti calea biologului, a medicului, a inginerului, cari încă nu se pot apropia sufletește de sat. El are pe acest teren importanta misiune a educației naturale.

Omul se deosebește de animal prin aceea că gândește. Dar a gândi nu înseamnă numai a raționa, a alege ce-i folositor de ce-i nefolositor, a ocoli durerea și a căuta plăcerea. Acestea le fac animalele și fără gândul omului, din instinct. Și omul le-ar face, chiar dacă nu ar avea acea inteligență scânteitoare, care a schimbat atât fața lumii. A gândi înseamnă a cunoaște, a trăi conștient, a ști tot ce este și ce poate folosi omului, a găsi mijloacele de a adapta împrejurările la necesitățile omului, a alege binele de rău, frumosul de urât, adevărul de neadevăr.

Câți oameni gândesc în acest înțeles, și câți gândesc cum trebuie?

Omul trebuie să știe cine este, ce rost are, ce datorii are, ce drepturi are.

Omul trebuie să știe cine este, pentru a avea conștiința de rasă, mândria de rasă și de familie. Aceasta ca bază a cunoștinței sale sociale, a educației sale sociale.

Omul trebuie să știe ce rost are în societate, pentru a se trezi în el sentimentul răspunderii sociale.

Omul trebuie să știe ce datorii sociale are, pentru a creia în el rezistența morală și socială necesară vieții sociale.

Omul trebuie să știe ce drepturi are, și ce drepturi au ceilalți, pentru a ști marginele libertății și voinței sale în societate, și marginele dreptății sociale.

Omul trăiește în societate, dar acest fapt nu trebuie să fie ceva întâmplător, și să rezulte numai din instinctul sociabilității

care se găsește uneori și la animale, omul trebuie să-și dea seama că trăiește în societate, trebuie să înțeleagă valoarea și puterea asociației. De aceea omul trebuie să știe cine este, ce rost are, ce datorii are, ce drepturi are în societate.

Ridicarea fizică a unui neam nu este educația sa naturală, dar aceasta trebuie să stea la bază, fiindcă orcât de prețioase ar fi măsurile sociale, care s'ar lua pentru această ridicare, nu se va putea face niciodată nimic fără înțelegerea și sprijinul cetățeanului însuși. Și în această educație rolul învățătorului nu e numai foarte mare, dar și hotărâtor.

Învățătorul nu e biolog, nici medic, nici inginer, dar la școală a căpătat destule cunoștințe asupra corpului și vieții omului, asupra igienei și boalelor care macină pe om, asupra construirii de clădiri, drumuri sau sate, pentru a putea lămurii pe săteni, și mai ales de a-i convinge de necesitatea și valoarea măsurilor ce el, comuna și Statul trebuie să le ia, pentru a-și crea un regim fizic prielnic prosperării sale fizice și ridicării neamului său.

Pentru creierea unui mediu fizic, prielnic, învățătorul poate face foarte mult. Sfaturile bune, date cu toate prilejurile, repetate până ce începi să le auzi repetate de săteni, sunt îndestulătoare pentru început.

În primul rând vigoarea fizică se ține în familie. Igiena aci are un rol mare. E vorba de *igiiena individului*: curățenia lui, curățenia trupului lui, curățenia hainei lui.

E vorba apoi de *igiiena hranei*: necesitatea și valoarea hranei, alegerea și pregătirea ei.

Igiiena locuinței: necesitatea de aer și soare, alegerea locului și orientarea ei.

În fine, *igiiena curții*: curățenia curții, a dependințelor, a locurilor de odihnă a animalelor și pasărelor, necesitatea grădinei și a verdeții.

Aceste lucruri învățătorul le știe, le lămurește și le repetă des copiilor, dar aceasta nu e de ajuns. Copiii la ascultă, le învață, și le uită cum le-a învățat. Aceste povețe intră în firea omului și au influență asupra obiceiurilor lui, când le-a pus repetat în practică. Învățătorul trebuie să pornească cu aceste povețe în sat. Să dea el întâi pilda bună. Și să nu se descurajeze când nu va avea de la început bună reușită.

Dacă te hotărăști să fii apostol, trebuie să te gândești și la aceea, că poți fi bătut cu pietre. Perzistența este mama izbândeii, perzistă și vei învinge. Totul se face cu muncă, răbdare, și tărie de suflet.

Vigoarea fizică se păstrează apoi în bunele condiții de viață pe care le oferă satul.

Satul, când e văzut de departe, apare ca o grădină. De ce nu ar fi așa și înlăuntrul lui? Și satul are o igienă a lui, precum o are omul. Și satul trebuie să fie curat, bine așezat, bine aerat. E vorba deci de *igiiena drumurilor*: drumuri curate, cu arbori, cari

dau umbră, aer curat și frumuseță pe laturi, cu șanțuri de scurgere bine întreținute. E vorba de *igiena împrejurimelor*, de apa care curge în apropiere, de păduricea din apropiere, de locurile de distracție și sport, de secarea mlaștinelor. E vorba de *igiena interioară*, de croirea satului, de piețele publice, de localurile publice: primăria, școala, de curățenia apei de băut, și așa mai departe.

Prin igiena în familie și în sat se obțin condițiunile prielnice pentru menținerea sănătății și vigoarei fizice. Ele însă nu pot destul de bine înrăuri asupra infecțiilor sau otrăvirilor trecute, care se combat pe alte căi.

Învățătorul are datoria să povățuiască pe săteni și în privința căilor și mijloacelor ce sunt a se folosi în combaterea bolilor sociale: sifilisul, tuberculoza, paludismul, pelagra, alcoolismul, și altele.

Aci firește rolul principal îl joacă medicul, și medic ar trebui să se găsească în fiecare sat. Când oare vom ajunge acea zi fericită, când câte un fiu de sătean, care a învățat medicina, se va întoarce în satul său natal, să-și îngrijească și să-și scape neamul de cumplitele boli care îl rod?

Aceasta va fi târziu. Trebuie să ne mulțumim cu medicii ambulanți, care aduc scânteia binelui în sat și mângâierea trecătoare.

În aceste împrejurări învățătorii au datoria să pregătească mulțimea, pentru ca puținul bine pe care îl poate aduce medicul ambulant să fie folosit întreg.

Învățătorul are datoria să convingă pe săteni de primejdia mare a acestor boli, de urmările lor nenorocite, de necesitatea măsurilor de îndepărtare a răului și cauzelor sale.

Învățătorul are datoria, și numai el e în stare să îndeplinească aceasta, de a convinge pe săteni că au datoria să se supue tratamentului medical, nu numai pentru viața și sănătatea lor, destul de scumpă, dar pentru sănătatea și viața tuturor din jurul lor, ale neamului lor.

Învățătorul are misiunea de a insufla în sufletul țărânilor simțul apărării rasei, simțul răspunderii sociale, și rezistența morală necesară acelor amenințați de o boală cruntă socială sau chiar atinși de ea.

N. Ghiulea.

prof. univ.

ANUNȚ. — Titlul provizor Nr. 97 eliberat de Banca Învățătorilor S. A. Cluj despre două acții în valoare de 500 (cinci sute) Lei pe numele Ioan Vulcuțiu directorul gimn. „A. Bârseanu“ din Diciosânmartin, s'a pierdut și îl declar de nul și nevalabil în mâna ori cui s'ar afla.

Director, Ioan Vulcuțiu.

Ideia „Federației“ și fazele ei până la înfăptuire*)

Pentru-ce ardelenii au fost pentru Federație și nu au putut primi „Fuziunea“.

Iată întrebarea, care își vor fi pus-o mulți din colegii, cari au luat parte la congresul dela Cernăuți.

Mulți vor fi fost dornici să cunoască cauzele cari au determinat atitudinea noastră. Și fiindcă numai noi deținem cheia secretului, oricine, care ar fi încercat să dea explicații ar fi dat greș, întocmai ca și dl *Const. Iordăchescu*, care în necunoștință de cauză, face noi greșeli regretabile. Concluzia d-sale e următoarea:

N'ați dorit „Fuziunea“ și ați respins-o „cu o cerbie demnă de o cauză mai bună“ fiindcă eceasta cerea „o unire fără condiții“ și „fără târgueli“. Dar cum voi ați nutrit „gânduri ascunse“ nu v'ați putut stăpâni spiritul „separatist“ și așa ați preferit „unirea cu ezitări“ — încheind — „o căsătorie de interes, în care logodnicii semnează actul cu gândul la divorț.“

Situația este însă alta.

Actualele baze ale organizației învățătorilor din Ardeal, s'au pus în memorabilul congres dela Sibiu. Peatra din capul unghiului o formează tocmai vechile statute a colegilor din regat, când tot așa de ușor puteam adopta și alt tip. Nu am făcut acest lucru, fiindcă ne-am fi creat noi însine dificultăți la plinirea vremii, când am fi pornit lucrările pentru alcătuirea unei Asociației regnicolare pe țara întreagă.

Așezând bine primul început, am participat regulat la congresele colegilor din vechiul regat, cu gândul curat de a netezi asperitățile și a grăbi și pregăti unirea sufletească. În anul 1920, noi prezidenții organizațiilor existente în vechiul regat, Ardeal și Bucovina, am semnat și un Proce-verbal, prin care ne-am obligat ca în chestiuni de interes general să luptăm laolaltă.

Vremea însă ne-a scos în cale o mulțime de probleme nouă cari având un caracter pur ardelenesc, pe noi au trebuit să ne preocupe în primul loc. În acest vârtej de frământări regionale era natural ca problema organizării regnicolare să cadă de pe plahul întâiu. Aceasta însă nu înseamnă că ea a fost abandonată cu totul. Nu, căci după învoiala dela București, a urmat în 1923 congresul dela Arad, dela care noi așteptam mai multe și mai bune roade decât cele, cari le-a dat. Vina însă nu o purtăm noi, ci nefericitul de *politicianism*, care a încercat ca teatrul luptelor personale din vechiul regat să-l strămute pe pământul organiza-

*) Răspuns din partea Ardealului la acuzele nedrepte din articolul „Insemnări asupra unirii învățătorilor“ — publicat în: „Revista Școlii“ Anul III, No. 12 din 1926, semnat de dl *Constantin Iordăchescu*.

ției noastre. Atunci am strigat un puternic **Vetto** care a fost înțeles. Cei ce au fost de față își pot aduce bine aminte.

Totuși un pas nou s'a făcut și la Arad, fiindcă în o ședință intimă, am dat prilej frunțașilor învățătorimei din toate provinciile românești, de ași face un interesant schimb de vederi. Atunci s'a ridicat pentru primaoară principiu „*Federației*” ori „*Fuziunii*”. O hotărâre nu s'a putut lua fiindcă autorizări depline nu avea nime, nici delegații congresului nici reprezentanții organizațiilor surori.

Subsemnatul, care prezidam aceia ședință istorică, mi-am exprimat părerea, că problema fiind foarte grea și serioasă, nu trebuie să ne pripim. Mai bine să sufere ceva întârziere decât din cauza vreunui eventual pas greșit să fim condamnați de posteritate. Problema în toată întregimea ei să se trimită în fața secțiilor județene. Acestea să o studieze amănunțit și în formă de plebiscit să se pronunțe asupra formei, sub care cred că se poate face apropierea, dând mandat categoric comitetului central în ce spirit să lucreze proiectul de statute. Zis și făcut.

Chestiunea în formă de circulara s'a trimis secțiilor, cari după ce au desbătut-o, în majoritate absolută s'au pronunțat pentru „*Federație*”, autorizând comitetul de conducere, ca în acest spirit să lucreze și statutele. Argumentarea era că timpul va mai scoate la suprafață probleme culturale de caracter pur ardelenesc, cari numai prin păstrarea organizației actuale se vor putea rezolva.

Prin urmare, impunându-se de jos în sus, *principiul federativ* Comitetul central ca organ executiv *trebuia să* respecteze.

În congresul din 1924, ținut la *Oradea-mare*, problema n'a ajuns în discuție. S'a înpus însă în anul următor, 1925, la congresul dela *Timișoara*, când unul dintre colegii vechiului regat, a cerut să le dăm posibilitate ca să intre în mod individual ca membrii ai *Asoc. noastre*. Propunerea a fost respinsă pe motiv că statutele noastre nu permit ca *Asoc.* să-și întindă activitatea afară de regiunea *Ardealului*, *Banatului*, *Crișanei* și *Maramureșului*. Colegul respectiv și toți ceilalți, cari mai erau de aceeași părere, în mod colegial au fost îndrumați să se înscrie în *Asociația dâșilor de acasă*, unde tot așa de bine se pot valida. Am făcut acest gest, pentru a achita colegului *V. Păunescu* o poliță scadentă, cu care dâșul ne îndatorase când președintele unei secții de a noastră, voia să o rupă cu noi și să treacă la *București*.

Tot în congresul dela *Timișoara* s'a luat o *hotărâre decisivă*. Și anume s'a ales o delegație, care avea mandat să convoace la *Brașov* o convenire cu reprezentanți din toate organizațiile învățătoresți, unde să se găsească calea de apropiere. Ziua s'a stabilit pe 1 Iulie 1926, când mandatarii *Asoc. ardeleni*, au plecat spre acest oraș. În ziua numită au convenit cu *dl V. Păunescu*, reprezentantul vechiului regat, *Basarăbiei* și *Bucovinei* și *dna Maria Beiu Paladi*, reprezentanta *Societății institutorilor* și *institutoarelor* din *România*. Invitând la sfat și pe colegii brașoveni, s'a început

consfătuirea. Ca bază de discuție serveau două proiecte. Al ardelenilor, alcătuit după principiu *federativ* și al dlui V. Păunescu cu soții, după principiu *de fuzionare*. Fiind și unii și alții intrasigenți, nu s'a putut ajunge la rezultat. Un câștig a fost însă, căci examinându-se textele diferitelor articole, s'a observat mai evident diferențierea de păreri și așa unde numai s'a putut s'au nivelat deosebiriile. Ambele proiecte și-au însușit multe părți bune, cu cari au pășit unul în fața congresului dela Brașov iar al doilea în fața congresului dela Cernăuți.

La Brașov.

Pentru congresul dela Brașov, problema unificării organizațiilor învățătoresți din România, era punct special de discuție. Referentul ei dl *Gavril Almășanu*, secretar general, expune întreg istoricul dela început și până în faza de față. Arată avantajile și dezavantagiile atât ale „*Federației*” cât și ale „*Fuziunii*”. Ca concluzie cere: să se primească propunerea comitetului central, bazată pe sufragiile secțiilor, *adoptându-se principiu federativ*. Intre vorbitorii anunțați la cuvânt pentru același lucru sunt domnii V. Toni, I. Crutescu, P. Ramneanșu, I. Tacu și dna Maria Beiu-Paladi. Pentru fuziune au militat domnii: V. Păunescu, C. Iencica și Dumitrașcu.

În sfârșit, după ce subsemnatul explică congresiștilor micile deosebiri, ce există între federaliști și fuzioniști, congresul cu multă însuflețire votează următoarea hotărâre:

„*Congresul adoptă în unanimitate propunerea comitetului central, de a se proceda fără întârziere la organizarea generală a învățătorimei din România, pe baze federative, cu respectarea principiului de autonomie proprie a asociațiilor existente, cu o conducere generală și unitară, prin un comitet central, reprezentant proporțional al Asociațiilor federalizate, în chestiuni cari privesc interesele generale ale școlii, învățământului și învățătorimei și să mandate biroului Asociației, ca să prezinte această hotărâre congresului dela Cernăuți și să redacteze definitiv statutul*”.

După aceasta, ședința s'a ridicat, în cinstea marelui act săvârșit, care va rămânea un nou titlu de glorie pentru Asociația ardeleană.

Hotărârea dela Brașov, a făcut o excelentă impresie în opinia publică. Dovadă echourile prinse de marile ziare și reviste ale țării, din cari ne permitem și noi a reproduce câteva. În locul prim vom pune „*Universul*” No. 205 din 5 Septembrie 1926, în care directorul său dl *Stelian Popescu*, fost ministru, într'un prim articol, „*Învățătorii*”, își exprimă nădejdea că în sfârșit: „*se va realiza aceia uniune federativă a dascălilor — cum s'a propus la Brașov — dărz hotărâți să înalțe școala și să ridice nivelul cultural, al poporului*”.

„*Țara Noastră*” revista lit. pol. și soc. a dlui *Octavian*

Goga, actualul ministru de interne, în No. 38 An. VII, din 19 Septembrie 1926 la pag. 1127 scrie următoarele:

— „Importanța congresului dela Brașov, are o latură care face cinste corpului învățătoresc ardelean. Cu neînchipuită însuflețire, în cadrele ședințelor congresului, s'a proclamat federalizarea societăților învățărești din toată țara. Aceia cari sunt chemați să fie apostoli ai unificării sufletești, au dat prin hotărârea lor o pildă vie de patriotism tuturor aceluia, cari doresc unificarea sufletelor, ca pe o condiție a consolidării noastre. Iar aceluia, cari din cine știe ce interese meschine se opun înfăptuirii acestui ideal, o dăscălească muștrare“.

Al treilea citat îl vom lua din articolul: „Pentru o federație a asociațiilor de învățători“ semnat de dl Nae Ionescu prof. universitar, publicat în ziarul bine răspândit „Cuvântul“ An. III No. 551 din 5 Septembrie 1926.

„Dascălii noștri... pot realiza ceva bun și anume: o federație a tuturor asociațiilor existente.

Această formă de asociație are necontestate avantajii. Ea unește în împrejurări cari o cer, toate puterile învățătorimei românești, dar în același timp lasă să existe ca organizme de sine stătătoare toate asociațiile astăzi existente...

Descentralizarea vieții învățărești, impusă între altele și de vialitatea deosebită a diferitelor asociații existente e cerută și de varietatea situațiilor: Ardealul are față de vechiul regat problemele lui speciale și metodele lui speciale de lucru...

Federația este un organism modern, flexibil, adaptabil tuturor împrejurărilor, cu toate avantajii unei societăți generale, dar fără defectele acesteia. Ea hotărăște și activează unitar în chestiuni de ordin general, cari privesc întreaga țară, dar lasă în afacerile locale fiecărei organizații libertate de mișcare și inițiativă, asigurându-i toate avantajii, cari decurg din hărnicia ei“...

Federația asociațiilor de învățători.. e singura soluție rodnică în problema organizării corpului didactic primar“.

Deși am putea face și alte reproduceri, renunțăm. Lucrul început la Brașov trebuia desăvârșit la Cernăuți, unde congresul nostru esmite 3 mandaturi, cari în cadrul hotărârei noastre aveau deplină libertate de acțiune.

(va urma)

Traian Șuteu
pres. Asoc.

Școala muncii și școala cărții

— Conferința d-lui prof. univ. S. Mehedinți la Cluj —

Insușindu-și judecata institutului pentru igiena națiunii, cu privire la efectele deplorabile ale școalei române de astăzi, asupra individului ca membru al colectivității națiune, distinsul conferențiar își propune să caute, când a început rătăcirea școlii noastre și cum am putea îndrepta greșala. Așa cum este astăzi, școala română e o cauză de risipă a sănătății tineretului școlar, deci potrivit în interesului capitalului *biologic* al națiunii și, mai mult, o cauză de risipă a capitalului nostru *cultural*.

Rătăcirea constă în însăși *concepția* școalei românești, nu în amănunte de programă analitică sau de metodă didactică. Îndreptarea poate veni deci numai prin părăsirea acestei concepții greșite și adoptarea unei concepții, care să țină seama de necesitățile noastre biologice.

Din punctul de vedere etnografic — acel al conferențiarului — școala, în întreagă evoluția ei, poate fi împărțită în două mari etape, profund deosebite una de alta: școala *muncii* și școala *cărții*. Întâia s'a început atunci când omul a descoperit cea dintâi unealtă, iar a doua, când omul a început să-și însemne gândul pe tablă de lemn sau de piatră, prin anumite semne convenționale. Întâia școală o au și astăzi primitivii, analfabeții și copiii până la vârsta de 5—6 ani, când intră în școala cărții.

Cartea, — o unealtă și ea — deschide o nouă epocă. Cartea are avantaje practice, dar și urmări grave. Prin școala cărții, centrul de gravitate al activității școlare trece dela simțuri la memorie. *Trece dela intuiția vie a naturii la intuiția pasivă a figurii din carte*, căci scrisul este un sistem de figuri convenționale. Școala cărții însemnă privirea naturii pe hârtie.

Efectul acestui nou sistem de școală asupra societății este multiplu. Copilul de școală e scos din mediul firesc al familiei și dus într'o casă streină, colectivă. Omul lucrează astfel șezând, nu în picioare, și cugetă cetind, nu în ritmul muncii. Omul ajunge să ia închipuirile lui drept realități. Țăranul în contact cu această școală se ofilește, ca floarea atinsă de foc, iar în artă se decolorează, se abstractizează.

Concluzia este întoarcerea la școala muncii, la școala vie a naturii, pe care a practicat-o poporul nostru înainte de școala cărții, și care astăzi se întemeiază pe experiența întregului popor.

Recunoscând la început că și cartea e un instrument, deci ceva util omenirii, d. Mehedinți ajunge să nege cu totul rostul acestui instrument. Școala muncii, a intuiției vii, pe care o caută pedagogia modernă, nu poate face abstracție de carte, care fixează grafic experiența bogată a omenirii în decursul veacurilor.

Mai multă inimă!

— Scrisoare către un prieten —

E istovitoare munca de birou, în care m'a așezat soarta, e amar gândul veșnic nemișcat să stai, cum stau eu, în urma infirmităților fizice, de cari sufăr, dar nimic, din toate acestea, nu depresionează par'că mai mult amărâta mea viață, ca lipsa de idealism a noastră, a dascălilor, porecliți odată așa de frumos: „mineri, ce scot la suprafață aurul vieții noastre de popor“.

Ți-aduci aminte, Prietene, cât de emoționat răspundea Mihailă Găzdac vibrantului salut, ce ne trimitea odată părintele protopop Dr. Dăianu, prin „Foaia Școlastică“ și nu ai uitat desigur, ce discuții aprinse se purtau, pe vremuri, în jurul multelor datorii, ce socotiam că avem de îndeplinit, în școală și afară de școală?

Azi? S'au comercializat toți și toate. Tovareșii nostri, cari ar putea ținea un condei în mână, aleargă, în sus și în jos, să-și plaseze manualele, — muncă de foarfecă, de cele mai multeori, dar tot de multe ori și aducătoare de câștig material. Alții liniază, cu deosebită pasiune, fel și tel de orare tip, de carnete școlare, planuri analitice, cu cari ne asaltează zilnic, pentru a-le introduce în școală și a comanda un număr cât mai mare de exemplare. — Normaliștii de azi, la alegerea posturilor, nu mai sunt străbătuți de fiorul multiplelor îndatoriri, ce ar trebui să-i lege de școală și poporul în mijlocul căruia vor ajunge, ci fiecare caută să știe și să se convingă mai întâi, dacă are, ori nu, școala, pământ bun, dacă este gară în comună și e în apropiere de oraș, etc. — Ce să zicem apoi de toți aceia, cari acățându-se de pulpana politicianilor influenți, își exoperează numiri și avansări, împotriva și sfidarea intereselor obștești?

S'a stins, Prietene, s'a stins idealismul vechiului dascăl ardelean, al acelui dascăl *confesional*, (rog pe frații colegi să nu se supere că pomenesc azi de un atribut odios și combătut) care nu s'a considerat pe sine și nu l-au considerat nici alții de simplu funcționar, cu anumite ore oficiale la zi, ci care și-a pus, nelimitat, toate puterile, — în slujba de luminare și înălțare a poporului.

Să nu se creadă, că eu nu detest nimic din vechea organizare a școlii profesionale. Prețuesc însă mai mult decât orice, contactul ce exista pe atunci între învățător și popor, învățător și preot, învățător și alți cărturari români, spre a ne cunoaște, sprijini și îmbărbăta unii pe alții în munca de apărare națională.

Miracolul unirii de azi a neamului, nu ne lasă cuvânt să spunem, că ajungând la depline libertăți, termometrul însuflețirii de altădată îl putem coborî în stomac. E și urât din punct de vedere moral, dar e mai dezastruos, ca oricând, sub raport național. Să nu uităm avertismentul ce iese din vechea înțelepciune a proverbului: E mai greu a păstra o avere, decât a o câștiga“.

Azi singur comitetele școlare mai fac o oareșcare legătură între popor și învățător. Și vai, cât de aspru e criticată instituția aceasta de frații colegi. Cât de fericiți s'ar simți Dumniilor, să le pună Statul totul la dispoziție și să nu mai trebuiască a sta de vorbă cu oameni neînțelegători, cari numai zile fripte le cauzează. Nu fraților, tendința de a vă izola de masa poporului în mijlocul căruia trăiți, e o greșeală; mai mult: un păcat, cu urmări dezastruoase pentru dezvoltarea noastră, ca neam.

Priviți și cetiți aici un act, ce socot că merită să vadă lumina tiparului, ca un document istoric, de felul cum era privită misiunea învățătorilor din satele Ardealului. Scriitorul acestor șire, în primile zile ale funcțiunii sale, necunoscător de oameni și împrejurări, a plâns de multe ori, cetind acest act, de frică, că n'are să poată satisface așteptărilor ce se pun în el. Și nu din frica de pedeapsă!

Actul glăsuiește astfel, în ortografia lui originală: „Ad. Nr. 306—1903.

Resoluțiune

Pre baza alegerii și a opinărei acestui Off. Protop. Prea Ven. Cons. cu rescriptul înalt de dtto 1. Dec. a. c. Nro. 7014. Prea Grațios aprobându-ți alegerea interimală la stațiunea cantor-docentală din N., când cred, că stațiunea în urma corespondinței ce Ți-o-am adresat, deodată cu așternerea actelor la Prea Ven. Cons. deja o ai și ocupat, am a-ți împărtăși dorința, ca nu numai pentru școala cotidiană și repetițională conducândă în direcțiunea economică (școala repetițională economică) și pentru crearea unui cor de cantori se zelezi, ci dupăce vis-a-vis este și școala de stat, mai e vorba de o stațiune și cu conlocuitori de naționalitate și religiune străină și că între reformați deja se face de mult propagandă pentru secta pocăiților, spre a reținea tineretul și pe adulți dela societăți demoralisatorie, conveniri nocturne și crășme prin cari se incuibă în popor numai vijii și indiferentism, facia de asiezemintele și interesele noastre românești și a măriri lui Ddieu, inomisese se inființezi și școala de adulți ca în serile lungi de iarnă și în sărbători poporul să se imprietinească cu lecturi stirnitorie de pietate și moral și prin prelegeri se fie nutrit cu învețiaturi instructive și folositorie în sfera sa economică și întărirea simțiemintelor sale românești.

Off. protop. al N. 10 Dec. 1903.

N. N. Protopop“

Mai multă inimă se cere azi dascălului român, al cărui suflet e rupt din sufletul nației și deci e imposibil să nu-și facă loc în el glasul conștiinței, care-l va determina la fapte vrednice, fapte frumoase, pentru ridicarea neamului.

Ție Prietine, care calci în urmele unui trecut de generoase acțiuni, îți doresc isbândă deplină.

Un dascăl vechiu.

Chestia școalelor confesionale din Ardeal

În Nr. 1 a. c. al revistei „Învățătorul”, sub titlul „Un întârziat”, se publică un fel de răspuns la articolul meu publicat în Nr. din 30 Oct. al gazetei „Biruința” din Cluj. Susținând, că eu aș încerca, să redeschid o problemă, care a fost „tranzată definitiv pentru țara și școala românească”, d-l care semnează (tr.), crede că-mi poate servi cu unele lecții, după cari încheie: Dacă părintele Nic. Brânzău *dorește din nou să intre în polemică* cu învățătorimea, îi stăm la dispoziție. Îi aducem aminte, că a mai încercat odată și nu a eșit bine. Dovadă sunt, colecțiile ziarului „Unirea” din Blaj, dinaintea războiului“.

Mărturisesc, că nu pot regreta îndeajuns fondul greșit, pe care se vorbește. Eu niciodată n'am avut să mă războiesc cu învățătorimea, toți învățătorii, cu care am avut de a face ca paroh și ca protopop, mi-au fost și-mi sunt cei mai buni prieteni; d-l președinte al Asociației Învățătorilor, s'ar putea convinge despre aceasta prin o eventuală anchetă. Odată mi-s'a întâmplat, nu înaintea, ci în decursul războiului, la 1915, că paremi-se tot d-l (tr.) — pe care n'am norocirea a-l cunoaște personal, — a căutat să se războiască cu mine, pentru niște lucruri scrise în legătură cu problema catehetică, de care ne ocupam atunci, — și absolut n'am conștiința că aș fi ieșit cumva rău din războiu! Pot spune însă, că a fost la mijloc și atunci o rea înțelegere a celor scrise de mine, ca și acum!

Să vedem!

Eu n'am discutat *dreptul Statului*, de a-și deschide școale; n'am insistat asupra superiorității *învățământului confesional*. Dacă onor. redacție a acestei reviste, ar vedea bucuros, aș face o într'un număr viitor.¹⁾ Aș arăta cum în Franța școalele de stat stau goale, iar cele confesionale particulare sunt ticsite; cum era *școala confesională de stat*, înainte de războiu, susținută de cei mai eminenți pedagogi, în Germania. Cum la noi în București, capitală ortodoxă, deja în lunie nu se mai primesc prenotări la institutul maicelor dela Pitar Moș, și se face uz chiar de intervenții ministeriale . . .

Eu am spus numai atât: „desigur, consolidarea României-mari, avea probleme mai urgente, decât desființarea școalelor confesionale române”. Ca preot, cred că puteam spune acest lucru și l-am spus fără să jicnesc pe cineva. Pentru idea însăș, *n'am învinuit nici chiar statul*. Am arătat numai, că s'a înșelat, fiindcă acțiunea era îndreptată împotriva minorităților și n'a reușit: ele își mențin școalele și primesc ajutor dela stat!

„Dar admitând, — scriam, — că Statul avea interesul de a statica de urgență școalele confesionale române, *procedeu de*

1) Redacția e gata să publice orice lămuriri, în aceasta chestiune, presupunând că ele sunt ținute în nota obiectivității.

urmat, era altul". Nici aici n'am făcut nici o imputare *învățătorilor*, pentru că am arătat, cum au fost terorizați, până și-au cerut statificarea. Am reclamat numai ocuparea cu forța a saletor de învățământ și a locuințelor ce formează proprietatea parohiilor (legea prevede expres, că unde nu este edificiu propriu, se va îngrijii comitetul de localuri potrivite, prin construire ori închiriere), numirea unor învățători străini de religia populației și conflictele în jurul propunerii religiei.

D-l (tr.) ne pune în vedere, că chestia e „tranzată definitiv“. Dar el însuș recunoaște, că ce s'a făcut nu s'a făcut pe bună dreptate. Dar *nedreptatea niciodată nu poate fi definitivă*“, aranjamentele bazate pe ea se strică și după 70, 150 ori chiar după 1000 anii! Că rezolvirea problemei ar fi cerut-o învățătorii *pentru că nu mai puteau face serviciul odios la doi domni* — să mi-se dea voie să nu o văd așa. Au cerut-o învățătorii, după ce — cum am arătat „un an de zile au flămânzit“, dar dela școalele confessionale cu învățători detașați, până la situația de azi, o distanță. Și numărul mare al învățătorilor, cari dela statificare încoace, au cerut și cer mereu primirea la teologie și sunt bucuroși a servi și ca preoți și ca învățători, — arată, că nici nu e așa odios rolul de a servi la doi domni.

„Că ici și colo se vor face anumite greșeli cu numirile învățătorilor, admitem“, scrie d-l (tr.). Păi, nici eu n'am zis mai mult. Nu generalizăm. Și eu admit, că sunt popi păcătoși, cari nu catehizează, dar chiar în vederea acestei situații, mai ales în vechiul regat, s'a prevăzut, ca învățătorul să propună religia, preotului e admis numai facultativ și la cei de altă religie.

Chestia de morală n'am prea atins-o. Intrucât e vorba de „aceleaș persoane în aceleaș locuri“, n'am fi așa îngrijorați (deși nu mai sunt sub jurisdicția bisericii), dar vezi, se fac și numiri noi și încă greșite. Aș putea să spun mai multe la acest obiect, să menționez cazul unui învățător din Moldova, relatat mie de P. S. Episcop catolic din Iași — care învățător, aranja șezători populare cu citiri din — Boccaccio! Am menționat cazul de concubinaj al unui învățător (care totuș, se poate cununa mai ușor decât un preot văduv!), nu atât pentru partea morală, ci ca să se vadă absurdul, la care s'a ajuns pe chestia *locuinței!*

„Cunosc comună, ziceam, unde parochia are nevoie de locuință pentru preot și trebuie să tolereze, ca propriile ei localuri să fie ocupate de un învățător, care trăiește în concubinaj cu o țărăncă, și pe deasupra are și casă, unde ar putea să locuiască! Toate acestea biserica trebuie să le sufere și preotul să stea în 2 camere la birtul satului.“...

Oricine-mi va da drept, că asemenea cazuri nu's deloc onorabile nici pentru școală nici pentru învățători.

Dacă aș fi avut norocirea să cunosc numai învățători de elită, cum e d-l (tr.), desigur n'aș fi scris unele lucruri. Dar nu e nime vina, dacă sunt și rele în lume și repararea relilor niciodată nu poate fi un lucru „întârziat“!

Dr. Nicolae Brînzeu

Cronică

Cetitorii revistei noastre se vor convinge, primind și numărul acesta, de stăruința ce punem de a le da o revistă cu material cât se poate de ales și variat. Credem că și dănușii vor răspunde la silințele noastre, achitând fără întârziere abonamentul, atât pe trecut cât și pentru anul acesta. Colegii inimoși vor îndemna și pe cei mai lăsațori să-și facă datoria!

Aprecierile presei despre revista noastră: „In actualele timpuri atât de grele pentru presa din Ardeal subliniem cu plăcere perseveranța cu care harnicii noștri învățători, au susținut la un nivel admirabil revista lor „Învățătorul“.

Numărul prim al anului al optulea este deadreptul o mică broșură cu conținut variat și folositor pentru învățători.

Revista „Învățătorul“ nu se mărginește însă, numai la îmbrățișarea și tratarea problemelor de specialitate pură. Ea întinde la promovarea mersului ascendent al culturii noastre privity în întregimea ei.

In cadrul chestiunilor de specialitate, „Învățătorul“ tratează probleme de psihologie, pedagogie, care au menirea de-a lumina dăscălimă noastră în latura pur școlară. Și acest fapt a produs curente și opinii în lumea învățătorilor noștri.

Această revistă este, mai presus de orice, o revistă de critică. In acest plan sprijinește orice intențiune bună, indiferent dela cine pornește și critică în mod obiectiv orice aparițiune, care se pune deacurmezișul tradiției școlare și profesionale.

Pentru o cât mai deplină dezvoltare a curentului său critic, revista „Învățătorul“ a angajat în prezent un număr mare de colaboratori iscusiți, nu numai din cadrele dăscălimăi, ci și din alte ramuri de activitate“. (Națiunea)

Comemorarea lui Pestalozzi în România. Comemorarea centenarului lui Pestalozzi, fiind un eveniment, care interesează cultura universală, România, care simțeste frumuseța ideatului cultural al acestui inovator în știința educației, își va lua partea sa de datorie. Astfel Casa Școalelor, a editat un studiu al diui profesor G. G. Antonescu, care este contribuție remarcabilă la comemorarea marelui pedagog. Tot Dsa va ține o serie de prelegeri universitare cu acelaș subiect, iar „Revista generală a învățământului“, va da un număr special, închinat lui Pestalozzi.

Recunoștința noastră. In urma unei hotărâri anterioare, Comitetul Fondului Gheorghe Lazăr, a lăsat să fie pregătit un frumos tablou în oleu, al regretatului Dr. Gheorghe Vilt, fost primul președinte al acestei societăți.

Tabloul a fost lucrat de pictorul Aurei Pop din Satu-mare și așezat în sala festivă a „Căminului Casa Învățătorilor“ din Cluj.

Astfel cu acest tablou, se inaugurează „Galeria oamenilor devotați“ pentru interesele generale ale învățătorimăi.

Examenul de definitivat al învățătorilor. Examenul de definitivat al învățătorilor dela școalele primare cum și dela școalele de copii mici (grădini de copii) va începe la 7 Martie 1927.

Acest examen este obligatoriu pentru toți învățătorii, cari au funcționat trei ani efectiv în învățământ cu titlul provizoriu, fie în învățământul rural fie ca detașați în cel urban. Cum la aceleași obligațiuni sunt supuși și învățătorii cu titlul ajutor, proveniți din foști învățători ajutori (conform legii vechi), vor fi înscrși din oficiu toți învățătorii, cari îndeplinesc aceste condițiuni, chiar și acei cari din diferite motive ar fi cerut concediu pentru timpul examenului.

Toți cei, cari vor invoca boală, vor fi chemați să se prezinte înaintea Comisiunii medicale centrale, spre a se verifica temeinicia afirmației lor; ei însă vor trebui să aibă concediu dela inspectoratul școlar respectiv, aprobat și motivat.

Până la 15 Februarie 1927, revizoratele vor înainta ministerului numărul celor înscrși din județul respectiv și numărul celor cari cer darea definitivatului în altă parte, ca fiind detașați în acea regiune.

*

Transferările din învățământul primar. În „Monitorul Oficial” No. 21 din 29 Ianuarie 1927 precum și în „Buletinul Oficial” al ministerului instrucțiunii, pe luna Ianuarie 1927, a apărut tabloul general al locurilor vacante din învățământul primar.

Până la 1 Aprilie inclusiv, membrii titulari ai corpului didactic, cari doresc a fi transferați în locurile publicate vacante sau ce eventual ar deveni vacante prin transferările altor titulari, vor înainta cererile lor de transferare Inspectoratelor regionale respective, arătând în ordinea de preferință, posturile la cari doresc să fie transferați.

Cererile vor fi însoțite de acte pentru a se putea vedea cine are dreptul să fie preferat.

Cei cari doresc să fie transferați în învățământul urban, trebuie să întrunească condițiile prevăzute de aliniatele ultime ale art. 118, 119 și 120 din lege.

Cererile trimise peste data de 1 Aprilie 1927, se consideră nule, conform artic. 129 din lege.

*

Chestiunea examenelor pentru învățătorii din Ardeal. Conducerea Asociației învățătorilor Români din Ardeal, Banat, Crișana și Marămuș, reprezentantă prin D-nii Traian Șuteu, Andrei Pora și Gavril Almășan, sesizată din partea învățătorimei prin articole în presă, scrisori particulare și adrese oficiale, în ziua de 4 Februarie a. c., s'a prezentat D-lui Ministru al Instrucțiunii, cerând respectarea drepturilor câștigate în ce privește încadrarea în mod automat la 6 ani și la 12 ani, a învățătorilor ardeleni, numiți cu decret de forurile școlare în vremea, când erau în vigoare vechile legii școlare în acele părți.

Delegația a cerut Domnului Ministru, să repună în ființă ordinul No. 70.128 din 20 August 1926, prin care se lichidează definitiv chestiunea încadrării acelor învățători ardeleni, cari mai au de revindecat drepturi nearanjate.

Domnul Ministru a promis că va studia chestia și îi va da soluția justă.

*

Înființarea școalelor primare complimentare. Ministerul instrucțiunii, ținând seamă că dispozițiunile legii învățământului primar și normal primar prevede, că în fiecare comună trebuie să se înființeze școale cu clase primare complimentare câte sunt necesare după numărul elevilor, adică dela I—IV primare și V—VII, complimentare a trimis tuturor prefectilor circulari în acest sens.

Cum de asemenea prin art. 161, 162, 163 și 171 din aceeași lege, obligativitatea construcțiilor localurilor de școală, precum și a mobilierului școlar, cade în sarcina comunelor prin comitetele școlare constituite în acest scop, spre a se preîntâmpina orice stânjenire în executarea legii de către personalul de control al învățământului, ministerul instrucțiunii roagă toate organele de executare ale prefecturilor, să dea tot concursul, ca comunele respective să prevadă în bugetul anului viitor, sumele necesare pentru nevoile școlii, în raport cu numărul de posturi ce vor funcționa în anul 1927.

*

Citim în ziare că, deputații maghiari, au adresat Ministerului Instrucțiunii o cerere pentru ca aceasta să cedeze bibliotecile ungurești dela școlile de stat din Ardeal și Banat, pe seama bibliotecilor pentru școlile confesionale ungurești, și că Ministru ar fi satisfăcut aceasta cerere a minorității maghiare.

Noi, conduși de principiu că cultura face parte din patrimoniul omenirii, suntem de acord cu Ministrul, cu o condițiune însă: să se alcătuiască pe regiuni școlare comisii, cari, după cercetări amănunțite să pună la index toate acele cărți din bibliotecile în chestiune, cari au fost publicate și tipărite, cu tendința de a desnaționaliza pe români, de a ne prezenta ca un popor necult și sălbatec, și peste tot, de a ne înfățișa ca un neam fără calități sufletești, și fără perspective de ascensiune.

Dacă aceasta nu se va face, suntem dela început împotriva unei astfel de hotărâri, și o condamnăm din tot sufletul nostru de români.

*

Combaterea flagelelor sociale. Ministrul Sănătății a organizat mai multe echipe de doctori, în toată țara, cari se deplasează la sate, și acolo la fața locului, prin conferințe însoțite de proiecțiuni cinematografice, prin sfaturi și alte măsuri, se combat toate boalele cari fac ravagii în populația dela țară. În multe cazuri aceste echipe aplică și tratamente imediat, în mod absolut gratuit, cu cheltuiala aceluiaș Minister.

Echipa din regiunea sanitară Cluj, este condusă cu foarte frumoase rezultate de dl dr Dominic Stanca, directorul Policlinicii de femei din Cluj. Dsa procede foarte metodic în combaterea acestor flagele, tuberculoză, sifilis, cancer etc. Mai întâi face anchete foarte temenice. După aceasta întocmește programul de acțiune, procedând la realizări practice.

Noi nu putem decât să luăm act cu multă satisfacție de această operă într'adevăr umanitară și națională, și să îndemnăm la rândul nostru pe colegii învățători, din satele pe unde se abat aceste echipe, ca să le stea în ajutor cu vorba și fapta, contribuind și în felul acesta la ridicarea morală și fizică a clasei țărănești, de care este legată și soarta lor.

*

Sat și oraș. *Institutul Social* din București, de sub conducerea dlui *Gusti* profesor universitar, a pus în discuție o nouă problemă socială: *Sat și oraș*. Aceasta, deși în formă s'ar părea foarte simplă, în fond este însă una foarte complicată, care judecată în un ansamblu mai mare, cuprinde întreaga civilizație românească. Căci sub aceste două nume se înțeleg două mari probleme, *una a satelor, agrară, și alta a orașelor, industrială*.

La discuție sunt angajați cei mai iluștrii conferențieri pe cari îi are țara noastră. Fiecare va cerca să le studieze din noi și noi puncte de vedere spre a ajuta astfel soluțioarea lor.

Problemele acestea având însă și o latură culturală, ne pot interesa și pe noi. Și fiindcă concluziile la cari vor ajunge nu vor fi prea îmbucurătoare, se vor arunca cauzele la adresa învățătorimei. Căci dacă starea culturală nu e mulțumitoare, sunt alți factori cari au provocat această stare, mult mai rezponzabili decât învățătorii. Pe aceștia suntem datori noi să-i arătăm. Și vom face-o dacă se va simți nevoea. (tr.)

*

100 de ani dela moartea lui Beethoven. Ministerul instrucțiunii a hotărât ca toate școalele secundare din țară, să comemoreze la 26 Martie crt., cu un deosebit fast aniversarea a 100 de ani, dela moartea lui Beethoven.

Ministerul instrucțiunii va pune la dispoziția tuturor școalelor, datele relative la personalitatea marelui compozitor și va fixa un program artistic.

Astfel, în acest program, — după cât am fost informați — se vor cânta: o sonată de pian, alta de vioară, un trio și o simfonie.

*

D. I. Cruțescu, inspector general. D. I. Cruțescu, președintele „Asociațiunii institutorilor din România”, a fost numit inspector general pentru învățământul complimentar al școalelor de adulți și primare de stat din întreaga țară.

Legea de organizare a educației fizice. Sub președinția A. S. R. Principelui Nicolae, s'a întrunit la „Institutul de educație fizică“ din București, comisia pentru redactarea proiectului de lege de organizare a educației fizice în țară.

S'au făcut și s'au luat în considerare numeroase propuneri, găsindu-se totdeodată și modalitățile pentru satisfacerea inițiativei particulare, în legătură cu dezvoltarea educației fizice în țară.

Scopurile școlii românești: În ziarul „Unirea“ No. 40 din 1919 d. prof. G. Bogdan-Duică fixează următoarele scopuri:

1. Educarea românului verde, restituit în toate însușirile lui eroice, primitive îndreptându-și energia spre trebuințele vieții moderne și rectificat în toate împrumuturile străine, care umbresc originalitatea.

2. Dezvoltarea priceperii intereselor de rasă și răspândirea convingerii, că îngrijirea de aceasta este suprema datorie civică a Românului.

3. Dincolo de aceste două scopuri se deschide zarea largă a tumanismului mondial, în care nu voim să ne pierdem ca o umbră în amurg, ci să scripim văzuți tuturor, ca o turlă de catedrală în lumina soarelui.

Cărți — Reviste

Apostol D. Culea. *Album istoric.* Editura „Ramuri“ Craiova, 1926. Prețul 175 lei. Un serviciu neprețuit a făcut școlii primare d. Ap. Culea, prin tipărirea acestui album, cu ajutorul căruia învățătorul, în lipsă de alte mijloace de instrucție, poate să facă mai atrăgătoare orele de istorie.

Dela începutul istoriei noastre până în zilele de acuma, trec pe dinaintea ochilor elevilor noștri momentele mai de seamă din viața neamului românesc. Alături de chipul Voevozilor războinici vedem ctitoriile lor de seamă, apoi urme ale civilizației noastre începând cu banii, armele, unelte de plugărie, îmbrăcăminte.

Albumul acesta este o completare prețioasă a manualului școlar, care conține foarte puține imagini cari înlesnesc înțelegerea textului și cari chiar dacă sunt redau, foarte sumar diferite momente istorice.

Datoria fiecărui învățător este să găsească mijloacele material ca să și-l procure pentru școală.

T. Florian: *Lucrul manual* (broșura 5). Lucrări din lemn necojit. Cluj, 1927. Prețul 25 lei. În paginile de considerații teoretice, cari preced partea practică a chestiunii, d. prof. Florian,

se ocupă de scopul lucrărilor din lemn și în deosebi a lucrărilor din lemn necojit. Aceste lucrări cari nu necesită instrumente speciale, se pot executa cu ușurință și de copiii din cl. III. și IV-a a școlii primare. Este cunoscută de altfel plăcerea lor de a ciopli în timpul verii, păsând vitele, diferite obiecte diăgușe. Învățătorul procedând sistematic la șceste lucrări, va răuși să-le creeze deprinderi, cari vor rămâne și când vor fi oameni mari. Din lemn necojit se pot face admirabile lucruri pentru trebuința casnică. Lemnul găsindu-se atât de ușor, cu timpul această îndeletnicire poate aduce și un mijloc de câștig. Școala desigur nu urmărește aceasta, dar dragostea de lucru fiind constantă duce și la folosul practic.

Ilustrațiile și expunerea limpede ușurează executarea celor 23 de obiecte descrise de autor în această broșură. Fiecare coleg cred, că este pătruns de valoarea lucrului manual și convins, de ajutorul ce-i vine prin publicarea acestor broșuri. Să nu lipsească deci nici această broșură din biblioteca școlii.

*

Vasile Romanescu : *Tiparul* (Seria D din Bib. Cunoștințe folositoare) Ediț. Cartea Românească. Prețul 5 lei. Pe înțelesul tuturor, se spune pe scurt, operațiile prin care trece o carte, până să fie tipărită. Meșteșugul tiparului astăzi a devenit artă și industrie care (desigur că nu la noi) aduce venit frumoase. Colegii cari n'au avut prilej să vadă deaproape cum funcționează o tipografie, din broșura această, vor culege date interesante.

*

I. Simionescu. *Lămurirea potopului* (Nr. 34 seria A. Bib. Cunoștințe folositoare. Edit. Cartea Românească Prețul 5 lei. Pentru explicarea potopului avem două izvoare; *biblia* și explicarea științifică, întemeiată pe fenomene naturale. Este convingătoare în această privință explicarea pe care o dă prof. E. Suess dela Universitatea din Viena. Asupra acestei teze stăruie și d. prof. Simionescu, în broșura de față, dând o serie de întâmplări nu prea depărtate.

Const. Iencica.

POȘTA REDACȚIEI

Niculae Stănescu, Lechincioara. Lucrarea ce ne-ați trimis e interesantă și binevenită. În numărul din Martie al rev. vom publica cu plăcere. Vă sfătuim să lucrați, înainte cu perseverență în direcția ce ați început.

Mai multora. Articolele sosite le vom publica pe măsură ce apar numerii următori ai revistei noastre.